

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Julius 9-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatázó mezőkről.

Lipsiára nézve kemény katona pa-
rantsolatok jöttek - ki a' múlt Juniusnak kü-
lömbkülömb napjaiban. Egyet ezek között
közlöttünk a' közelébb költ M. Kurirban.
Nem soká a' hónap' elsőbb napjaiban tör-
tént, hogy a' város olyan állapotban lenni
kihirdettetett; mint ellenségtől megszálva
lévő város; a' midőn tehát, mint ostrom
alatt lévő városnak Gen. Báro Bertrand
rendeltetett volt Kommandánsává.

Ugyan ezen Kommandánstól jött - ki
Jun. 24-dikén a' következő parantsolat: —

„A' város és külső városhéli politziá-
nak fenntartására egy Polgári testőrző
sereg állittatik fel, mellynek két Batali-
onnyai lesznek; a' Lipsiai leg gazdagabb
's leg előkelőbb emberekből formáltatik
a' sereg. Ezerezer emberekből állanak a'
Batalionok. Tiszteket a' Lipsiai Tanács
projektál hasonlóképpen az előkelőbb em-
berek között; a' Pádua i Hertzeg erősít-
ti-meg őket, mint fő kormányozó. —

Junius 25-dikén minden puskát bé-
kellett valamint a' belső, úgy a' külső vá-
rosban is adni, olyan rendelés mellett,
hogy mind azok halálra fognak ítéltetni,
a' kiknél a' meghatározott napon túl pus-
ka találtatik, vagy pedig a' ki magánál e'
félét eltitkolni iparkodik. Hogy meglehés-
sen győződni a' felől, hogy mindenek bé-

adták puskáikat, házi vizsgálódások tartat-
tatnak. —

A' Királytól is érkezett egy parantso-
lat a' Lipsiaiakhoz, melly szerént 196 re-
krutákat tartozik a' város a' seregek' pótolá-
sára állítani. Azok a' feltételek, mellyek-
re nézve eddig a' katonáskodástól mentek
voltak a' lakosok, többé nem állanak - fenn.
Ilyenek voltak a' magok mesterségeket nem
folytató mesteremberek, a' kereskedéssel
felhagyott vagy megbukott kereskedők, 's
a' nem előkelőbb mesterségmivéseknek
legényeik, 's egyehek.

Arról a' történetről, melyben a' Wür-
tembergi seregek a' Lützwow vezérlése
alatt lévő Pruszsus szabad sereggel össze
vagdalkoztak, ilyen tudósítás jött - ki Ju-
nius 27-dikén a' Stuttgardi újságban: —

„Jun. 23-dikén Lipsiában írja Wür-
tembergi Királyi Lovas Generálmajor Gróf
Normann, hogy ő olyan parantsolatot ka-
pott Jun. 17-dikén a' Pádua i Hertzegtől,
hogy két Svadronokkal, három Kompáni-
ákkal, és két ágyúkkal, a' Fournier
Frantzia Osztályos Generális vezérlése alatt,
kivel egy Fr. Batalion és 200 Dragonyosok
voltak, egy Pruszsus seregnek, melly a'
mint hallatott G é r á b ó l Zeitz és Pegau
felé folytatta útját, menjen eleibe. Azon-
estve megérkezett a' hír, hogy a' mondott

Pruszsus sereg, Lützéntől nem messze Kitzén nevű faluban tartózkodik. Gróf Normann parantsolatot kapott a Fr. Generálisól, hogy a nevezett falut foglalja el, de úgy, hogy az első lövést ne tegye az ellenségre, az ettől érkező követeket pedig küldje ő hozzá. Az ellenséges sereg ekkor a falun kívül a Lipsia felé menő útnál sorban állott, hadi szekei pedig Lipsia felé mentek a bagáziával. Már setétedett, de tsakugyan felvehette még a szemével Gen. Normann, hogy öt ellenséges Szadronok állanak előtte, és hogy ezeken kívül még a bagáziával is számos tsoport van. A Würtembergi sereg két tsapatokat formálván, G. Normann ezekkel az ellenséghez kezdett közelíteni, melyet a Pruszsus vezér Májor Lützow észébe vévén, maga egy trombitással G. Normannak eleibe jött, s azt kérdezte tőle, hogy mit akar? Ez úgy felelt, hogy eleibe olyan parantsolat van adva, hogy ezt a falut foglalja el, hanem minthogy Pruszsusokat lát itt, tehát már most ezeknek eleikbe megyen, s ezeknek lineájok előtt megállván, úgy feje elvárni a további parantsolatokat: Májor Lützow pedig minden akadályoztatás nélkül elmehet az alatt a Frantzia Oszályos Generálishoz; a melly idő alatt ő maga (Normann) nem is fogja megtámadni a Pruszsusokat, minthogy nints reá parantsolatja. A Würtembergi katonák lineája már ekkor 20 lépésnyire állott az ellenség előtt; a Frantziák a második hadi lineát formálták. A Pruszsusok ekkor a hátulso lineájokat megbontván, bagáziájok után kezdettek nyomulni; az alatt Lützow is visszaérkezvén a Fr. vezértől, ő is utánna indult az első lineával a többeknek. —

„G. Normann azonközben rendelkezett a Fr. vezértől, hogy az ellenség mellett előfelé nyomulván, jelentse meg neki, hogy adja fel önként magát, mert különben kéntelenítettni fog arra. Minthogy már igen setét volt, hogy útát ne veszthessen

az ellenség, nagyon közel kellett mellette menni; s minthogy sebesen kezdette útját folytatni az ellenség, G. Normann is Gallopot kommandírozott, melyre a Pruszsusok egy lövést ejtvén azon iparkodtak, hogy eltávozhassanak, de nem érték el céljokat, minthogy tovább is kergettek. Végezetre egy faluhoz érkezvén megállottak, rendet formáltak, s a Würtembergi sereg bal szárnyát megtámadással fenyegették, melyhez képpeszt kéntelen volt G. Normann ezen szárnyának fedezése a Frantzia lovasságot is előállítani. A Pruszsusok megszűnés nélkül tüzeltek, híjába kiáltottak a Würtembergiek, hogy adják fel magokat; mellyből a lett, hogy az ellenség elszélesztetett; 10 Pruszsus tiszték 100 közemberekkel és 65 lovakkal együtt elfogattak. A Würtembergusok közül elesett egy ember és 4 ló; gyenge sebet kaptak egy Hadnagy, egy Strázmester, és 5 köz ember. A nagy setétség miatt nem lehetett tovább kergetni az ellenséget: különben még többet vesztené volna. A megmaradtak közül 160 emberek Jun. 18-dikán Lipsia mellett az Elsteren által menvén, ezeknek további üzetetések végett, Lipsia, Hála, Dessau, és Düben között kellett a Gen. Normann seregének egész Jun. 22-dikéig szalnguldozni, a midőn ő maga Lipsiába vissza térvén, seregei tovább is az Albis bal partjának az Orosz és Pruszsus pártos vezérek által széllyel tsapkodó tsoportoktól való megtisztítására hagyattak.“

Frantzia tudósítások.

Az Osnabrücki Katona Biztosság Május 29-dikén 24 óra alatt való megöletetésre ítélte Camps Károly nevű Juris Doctort, azért, hogy a belső bátorságra ügyelő katonaságot s a Dammei Polgármester Titoknokját, megbántotta és nékikie, minekutánna a törvény nevében megintett volna, nem engedelmeskedett. —

A Párisi Monitőrben ilyen újabb tudósítások jöttek - ki Jun. 27-dikén a' Frantzia armádatól, melyek Jun. 21-dikén indultak onnét: —

„A' Hertzeg Ponia towsky vezérlése alatt lévő 8-dik szakaszarmáda, a' melly Cseh országon által jött-el (Lengyel Országból), megérkezett Luzátiába Zittauhoz. Ez a' sereg 18,000 emberekből áll, kik között 6000 lovasok vannak. Minden szükséges rendelések megtétettek, hogy jó ruhát és minden egyéb megkívántatokat adjanak nékik. Jun. 20-dikán Pirnában és Königsteinban járt ő Cs. Felsege. A' Dánus Király Követe Kaas úr, butszó audientiát kapván elútazott Dresdából. —

„A' Schill szabad serege módjára felállított Prusziai szabad seregek, a' fegyvernyúgvástól fogva sem szüntek meg az adószedéstől, s a' magános embereknek letartóztatásától. Junius 8-dikán tudokra adatott nékik a' fegyvernyúgvás, de ők azt felelték, hogy önnön fejekre folytatják a' hadakozást; melyre nézve különbkülömb fegyveres csapatok kiküldetettek ellenek. Lovas Kapitány Lützwow, a' ki ezen bándák között egyet vezérelt, megöletett; 400 emberéi részszerént elhullottak rész szerént elfogattak; a' többek elszélesztettek. Nem gondóljuk, hogy ezen ragadozók között száznál több szerentsésen által mehetett volna az Albison. Egy más hasonló banda, a' melly Colomb nevű lovas Kapitány által vezéreltetik, egészen körülvetetett, és reménleni lehet, hogy kevés napok alatt az Albis vizének egész bal partja megtisztítatik ezektől a' ragadozóktól, a' kik a' szerentsélen lakosok ellen minden féle gonoszságokat elkövetnek. —

„Az egész nagy armáda lógerékben fekszik. Az, hogy a' riskását rendesen kapják katonáink, igen sokat szolgál az ő egészségben való megmaradásokra.“

Arra nézve, a' mit feljebb a' Stuttgárdi újságból és itt a' Párisi Monitőr tudósításából, a' Lützwow szabad seregének történeteiről íránk, igen illendő leszzen a' másik résznek t. t. a' Pruszsusoknak ugyan ezen tárgyról való tudósításokat is egyszersmind ide iktatnunk. Ez e'képpen jött - ki Jun. 25-dikén a' Berliini újságokban: —

„Ezen szabad seregnek célzása a' volt, hogy az ellenség közösülésének útját lehetőképpen elfoglalván, neki ez által fontos károkat okozzon. E' végre a' Szakszoniai és Bavariai határok között Hof körül akarta megfészkelni magát, hogy, a' mint az alkalmatosság magát elé fogja adni, erre is arra is dolgozhassék. A' sereg' első tsapatja a' Kapitány Kropf vezérlése alatt Hofhoz már meg is érkezett vala, és Jun. 8-dikán szerentsésen megverekedett a' Bavarusokkal, a' kik megfutamodván, többek fogságra estek. Midőn a' következett napon (9-dikben) ismét rájok akart ütni Kapitány Kropf, ekkor vette Vincenti nevű Bavarus Májortól a' fegyvernyúgvásról való első híradást. Ezzel azonnal végvetett minden ellenségeskedéseknek, és a' Pruszsusok, mincutánna a' dolog felől Májor Lützwow is tudósított volna, vissza vonták Plauenhez magokat, a' hol az ő Májorjok tartózkodott, a' ki meghatározta, hogy itt várja-el a' fegyvernyúgvást illető hivatal szerént való tudósítást. E' történt Junius 14-dikén. A' jelentést Szakszoniai Adjutans Mombel hozta hozzá, a' ki egyszersmind Jesenitz nevű Kapitányt is bémútatta neki, mint azon tisztet, a' kire a' volna bízattatva, hogy őtet a' Szakszoniai határszélelig kísérje. Még ezen hirdetés előtt, t. i. Jun. 13-dikán történt volt, hogy a' Lützwow seregének egy kiküldetett tsapatja, mint hadi fogjakat számos Frantzia vígyázokat behozott vala: hanem Májor Lützwow a' hirdetésnek megérkezése után mind ezeket vissza küldötte a' Gerábann lévő Frantzia Generá-

Eshoz, a' ki ellenben letartóztatta azt a' Pruszsus katonát, a' ki neki az említett foglyokat által adta, a' melly minden hadi törvényekkel ellenkező dolog. —

„A' Pruszsus sereg az egyezés szerent' útnak indúlt, hogy a' Szakszoniai nevezett tiszt mint úti Biztos által vezetettvén, Lipsia felé a' leg rövidebb úton vissza menjen a' Pruszsus határokra. Geránál a' további egyezés tétetett az útnak további folytatása felől; ekkor az a' Pruszsus katonája is vissza bocsátatott, a' ki a' Frantzia foglyokat viszakísérte volt a' Fr. Generálshoz. Geránál igen jó szívvél fogadta a' Fr. Kommandáns Májor Lützwot; ebédre is hívta magához Kapitány Kropffal együtt. Azt tsakugyan meg nem nyerte Májor Lützwó a' Fr. Generálistól, hogy egy Frantzia tisztet adjon melleje, a' ki őtet az Albisig kísérje. Jun. 17-dikén estve felé Kitzén nevű faluhoz ért a' sereg; a' hova alig érkezett meg, hogy egy ellenséges tsapatnak közelgetése felől tudósítatott. Itt azt adta neki tudtára a' Páduali Hertzeg" nevében Májor Beckér, hogy állapodjék meg, és útját tovább ne folytassa addig, míg Fr. Biztosok által nem vezetetik. Erre Májor Lützwó azonnal réá állott, sőt elküldötte Kapitány Kropffot a' fenn nevezett Szakszoniai tisztel, Jezenitzel, Lipsiába a' Páduali Hertzeghez, hogy nyerve ki tölle, hogy mennél hamarabb folytatása útját a' Pruszsus sereg. Ezeknek elindulások után még azon estve bivatált kapott Májor Lützwó a' Kitzénhez megérkezett sereg' vezérétől Fourniertől, hogy menjen hozzá. Májor Lützwó azt kérdezte Fourniertől, hogy ellenséges célzással van-e a' Pruszsus sereg érant. Gen. Fournier azt felelte, hogy nintsen semmi ellenséges célzással, mind addig, míg a' sereg tsendesen folytatja útját Lipsia felé, tsak a' van réa' bizva, hogy kísérje azt a' vezérlése alatt lévő tsapata. Májor Lützwó ezt halyán tovább indította seregét, olyan parantsolat

mellest, hogy halállal való büntetés alatt senki semmi ellenségeskedést ne merjen az őket kísérő számos sereg ellen kezdeni. Ez a' kísérő sereg állott 6 Frantzia és Würtembergi Swadronokból, néhány Batalionokból, s' néhány ágyúkból. Mind ezek a' Pruszsus sereg mellest menvén, lassanlassan sort kezdettek formálni. A' Pruszsusok azonközben ezt semmi ellenséges fenyegetődzésnek nem tartván lenni, egész estvéli 9 óráig leg kisebb felelem nélkül folytatták, marsch nótáknak éneklése közben, utazásokat, a' midőn az ellenség sorai véletlenül réájok tsaptak, és őket vagdálni kezdettek. Ilyen véletlenül és készületlenül lepvén meg őket a' sokkal nagyobb erő, szükségesképpen nem lehetett egyéb következése a' dolognak, hanem hogy ők részszerent elfogattak rész szerent elszélesztettek. Hányan estek-el és sebesedtek meg, meghatározva nem lehet tudni. A' foglyok Lipsiába vitettettek, a' hol találták a' Lützwótól oda küldetett Követer Kapitány Kropffot is, a' kit annak lenni meg sem akart a' Páduali Hertzeg esmerni; hanem a' mi seregünket, a' Hoffól fogva Lützenig, nekünk tétetett minden ígéretek mellest is, ragadózó bándának lenni nyilatkoztatta, azért hogy Jun. 12-dikeig, mint a' fegyvernyúgvás pontjai kívánták volna, az Albis' bal partjára által nem mentünk, holott ezt az időpontot megtartani (mint a' Berlini tudósítások megjegyzi), illy nagy távol-ságra, s' a' fegyvernyúgvásnak illy késő kihirdetetésére nézve, tsupa lehetetlenség volt.“

Éppen most esik értésünkre, így szóll Jun. 25-dikén a' Pruszsziái Correspondens, hogy Májor Lützwó az ellenség közzül tsakugyan kivágván magát, 70 emberekkal egyetemben az Albis vizének jobb partjára által úszott.

Ugyan ezen újságban így írtak Zil-

Fichauból Jun. 21-dikén: — „A' Gotbustból tegnap érkezett levelek szerint, száz Kozákok egy Frantzia-őrző tsoportnak és két Westpháliai Regimenteknek által engedni kéntelenítették ezen várost: de azonnal sebess posta küldetett el a' fegyvernyúgvás' feltételeire ügyelő Biztosokhoz, ily kérdéssel, hogy megegyezik-e a' fegyvernyúgvás' feltételeivel az, hogy ezen várost, Gotbust, a' Frantziák és szövetségeseik elfoglalják?

„Crossenből (a' hova a' Frantziák hasonlóképpen hémenni akarván az abban lévő Orosz őrző sereg ellenek állott) azt írják újabban, hogy sokáig folyt az alkudozás a' felett, hogy ez mellyik rész kezébe maradjon a' fegyvernyúgvás. ereje szerint; egyszer az egész őrző sereget kiállította volt a' Kommandáns, hogy erővel verje vissza az erőt, melyre nézve a' Fr. sereg vissza vonta magát; végezetre azzal mentvén magokat a' Frantziák, hogy elhibázták a' dolgot, ezzel egész egyenetlenkedésnek vége szakadott.“

„Ugyan ezen újság szerint, az Anglusok 28,000 emberek számára kívántató ispotálybéli mindenféle készületeket küldötték a' szövetséges armadához, mellyeknek szállítányá 20-dikban jött által Zillichau, a' hova az újabb seregek is naponként érkeznek, 's rész szerint ott maradnak, rész szerint a' Felsőbb Sleziai vidékeken táborozó szövetséges seregekhez folytatják útjokat.

„Az Oroszok keménysántokat készítenek Kalischnál. — Azt írják Napkeleti Pruszsziából, hogy az Orosz birodalomnak leg meszszebb lévő tartományaiból jövő fegyveres seregek mostanság folytatják ott útjokat által a' nagy armáda felé; 70 ezer emberekre tették ezen új seregeknek a' számjokat.

A' Mecklenburgi tartományokban nagy iparkodással rajta voltak a' nép' felkelésének organizálásán. Az e' végre ki-

datott hirdetésekben az is előhozattatik, mint a' népnek buzdítására való hathatóságok, hogy a' Svétziai Koronaörökös-Hertzeg olly feltétel alatt igérete, hogy a' Mecklenburgi vidékeket a' maga seregeivel védelmezni fogja, ha abban a' felkelő nép (Landsturm) által hathatósan segítettni fog.

B é t s.

Gróf Metternich, külső dolgokra ügyelő Cs. K. Minister Julius 1-ső napján, este vissza érkezett Dresdából Gitschinbe; a' hova Cseh országi Burg-Gróf, Gróf Kollowrath, és Udvari Cancellarius Gróf Laczanszky urak is megérkeztek volt. —

Prágából azt írják, hogy az Orosz Császári Nagy Hertzegasszonyok, az Oldenburgi és Weimari Hertzegnek, oda Opotsnából Jun. 24-dikén vissza érkeztek, és a' Nagy Priori épületben laknak.

Felsőes Urunk Gitchin környékeinek, az itt találtató fabrikáknak, 's egyéb közönséges intézeteknek megnevezetésekkel szokott délutánként néhány órákat gyakrafi tölteni. Jul. 1-ső napján a' Gróf Schlick Kopidlnoi uradalmában szarvas-vadászattal méltóztatott időt tölteni ő Cs. K. Felsőes.

A' múlt Május 31-dik és Jun. 1-ső napjain közönséges gyűlést tartott Bétsben az Ország' házában az idevaló Cs. K. Gazdasági Társaság. János ő Cs. fő Hertzegségének mint ezen Társaság' nagy kegyelmességű Protektorának előlülése alatt, Antal, Reinier, Lajos és Rudolf Cs. fő Hertzegek is jelen voltak, mint Társaság' valóságos tagjai, a' gyűlésben. Az állandó Biztosság közönséges előadást terjesztett a' Gyűlés' eleibe mind azokról a' munkákról, mellyeket ő a' Társaság' nevében annak utóbbi gyűlésétől fogva tett. —

Az a' planum, melly még az előbbeni gyűlésben meghatározottat vala, 's a' melly abban áll, hogy az Ensen alól lévő Austriát mi módon kellessék mezei gazdasági tekintetben úgy leírni, hogy vidékeinek mostani megműveltségét, az abbéli akadályokat, 's az annak előmozdítására szolgáló eszközöket szorosán megismerni lehessen, mostanáig nyomtatásban kijóvén, ezen alkalmatossággal a' Gyűlés tagjainak kiosztattatott, hogy valósággal munkába vétetődjön ez a' köz hasznú próbatétel. —

Azután a' modelleket mutatta elé a' Biztosság megítéltetés végett. Ezek között volt Kormányozószeiki Tanácsos Melnitzky úrnak egy ekeje (szántó alkotmánya), mellynek ő, mint annak feltalálója, Erdvorschneider nevet adott. Mind ezek a' modellek, minekutánna a' Gyűlés által megnézegettetek volna, a' Társaság tiszti szobájába tétettek le, mellytt, Bétsben az úgy nevezett Heiligen Kreutzerhofban van, és a' hol ezek a' modellek nem csak a' Társaság tagjai, hanem más egyéb mezei gazdák és ahoz értők által is megnézegethetnek. —

Egyéb foglalatosságainak végzése után új tagoknak választásához fogott a' Társaság; a' mostan felvett valóságos tagok neveik ezek: — Fürstenberg valóságos Titkos Tanácsos és Kamarás, 's Landgróf; Sárvári Felső vidéki Gróf Szechény Ferentz, Arany gyapjas vitéz, Cs. K. valóságos Titkos Tanácsos, 's Magyar ország Fő Camerariusa; Gróf Lasanzky Prokop; a' Sz. István Rendje' nagy Keresztese, Cs. K. valóságos Titkos Tanácsos; Camerarius, és Udvari Cancellarius; Báro Allensteigi Hager Ferentz, Cs. K. va-

lóságos Titkos Tanácsos, Camerarius, és a' politziára 's censurára ügyelő fő udvari cancellaria előlölője, 's Excellentiájok — továbbá, Marquis Poucharrez Cavaliere Jákob; Báro Stillfried Rudiger; Dankesreiter Nepomok János, Pellai Püspök 's Bétsi Káptalani Praepost; Gaudencz, Klosterneuburgi Praepost; Altman, Göthweih Apátúr; Berthold, Zwettli Apátúr; László, Lilienfeldi Apátúr; Berthold, Altenburgi Apátúr; Antal, Nemetújvári Apátúr; Steinhausen Ferentz, Pulgarni földesúr az Ensen fellyül lévő Austriában; Petrák Ulrik, Ravelsbachi Plebánus és Gondviselő; Kiszántói Pethé Ferentz, Mathesis és Mezei gazdaságbéli Professor 's Magyar országai Uradalmi Praefectus; Zahbrucker Baptista János Thernbergi Tisztartó.

T u d ó s í t á s.

A' Cs. K. Patrimoniális és Familiai jószágok Fő Igazgatása által feles számú eredeti Spanyolhágó kosok, néhány száz két esztendő, hágásra alkalmatos, olyan kosok, a' mellyek eredeti Spanyol kosoktól 's leg finumabb Spanyol eredetű Holitschi anyajuhoktól vették származásokat, továbbá valami 3000 darab, a' tenyészésre egészen alkalmatos vén és előhasú anyajuhok fognak a' folyó esztendőben Augustusnak 23-dik és 24-dik napjain Holitschban Magyar országon, közönséges kótyavetye által kész fizetésért eladattatni.

A' kótyavetye a' Holitschi Cs. K. múltató kastélyban a' feljebb mondott napokon délelőtti 9 órakor tartattatik.

Költ Bétsben Jun. 24-dikén 1813-ban.

Julius 7-dikén így állott Augsburghoz képpes a' Bétsi Cursus: — 100 Forint jő pénz, 150 és 3/8 Váltótzédulában. — 100 Forint Conventiós pénz, 151 és 1/8 Váltó Czédulában. — Egy Császár arany 7 fl. 18 és 1/4 kr.